

Historisk Berättelse om det fordna namn-
funniga Riddar S. Jörans Hospital,
och det sedan uprättade Drottning-
huset, til dess början, tilwärt och
nu warande tilstånd.

Stockholm hade, genom Riks-Föreståndaren Birger Jarls sbranstals-
tande, nyligen begynt, at, ifrån et uselt Fiskare-näste, förwänd-
las uti en Stad, när dess Son *MAGNUS*, med tilnamnet
Ladulås, wid år 1276 steg på den Swenska Thronen a). Så-
som kiof Regent sträckte Han sin omsorg ej mindre til ordning och rätt-
wisans bewarande i Landet, än til sådane anstalter i Kyrko-wäsendet,
som instånnde med de tidernes skick, då hela Norden dyrkade den H.
Fadren i Rom. Däruppå lämnade Han i synnerhet i Stockholm äfki-
lige bewis.

Nära intil den platsen, där St. Clara Kyrka nu står, anlade
Han wid påh år 1282 det ryktbara St. Clara Kloster, det Han inwig-
de under et stort Gåstabad, med många Ridderliga spel och kostbara
anstalter; och för at gifwa det desto större anseende, lät Han ej allenast
sin unga Dotter *Richissa* deruti blifwa Kloster-Jungfru, utan skänkte
äfs

a) Herr von DALIN Sw. R. H. Tom. II. p. 229. seqq. med flere.

Sthlm 1766

nr 324

R.R.

afwen dertill hela den trakten, som nu utgör St. Clare Församling, hvaraf Klostret hade, at upbåra tomören af dem, som där ville bygga, jämte en stor hop Gods på Landet b).

På Rjådjesfår (Riddarholmen) lät Han afwen bygga et Kloster för Munkar af Franciscaner-Orden, som gemensligen kallades Barfota Bröder eller Gråmunkar, hvaraf denna Holmen, alt intill K. CARL XI. tid, kallades Gråmunk-Holmen. Jämte Klosterhuset, antade Han afwen Kyrkan, som där ännu står, och, ibland andra föråringar, skänkte dertill en del af Norrmalm c). Huru detta Kloster blef, genom Westerås recess år 1527 utdömdt, men af Ständerne på Riksdagen i Örebro år 1531 d. 27 Jan. förvandladt uti et Hospital; samt huru det sedermera af K. JOHAN III. förbyttes uti en Academie, under den benämndte Kloster-Läses infående, som, jämte åtskillige Professorer, hade undervisningen i de Påfviska satsor om händer, i hwilket skick det förblef wid påf i 10 år, woro wäl åtskilligt at anföra, men sådant hörer ej til mitt ämne.

Et Selge-Ands Hus eller Hospital d), hade redan i Stockholm, eller på det stället där Kongl. Stallet nu står, blifwit inrättadt af Riks-Föreståndaren Birger och dess Son K. WALDEMAR e); K. MAGNUS som på förenämde sätt med heder utmärkte sin regering, sträckte jämwäl sin omsorg til slike inrättningar utom det egenteligen så kallade Stockholm. Det war då icke större del, som så kallades, än den trakten emellan det Kongl. Slottet och Järntorget, som med murar war inne

b) RUVZELII Monasteriologia. Cap. IV.

c) Härigenom yppades med Runnorne i St. Clara Kloster en träda om mitt och ditt, som omsider genom Biff. RAGVALD i Åbo och 8 Riks-Råder år 1320 måste slitas.

d) Sådane hafwa i äldre tider här i Riket warit flere; de word icke annat än Lazaretter och Sjukhus, samt Herbergen för främmande Gattige och Pelegrimer, inrättade efter det stora och än i fullkomligt stånd warande Spedale Spirito Santo i Rom; där ända til 12000 menniskor af allahanda Nationer njuta förplågning, hållt Jubelåren, som infalla hwart 25 år, då Främlingar från alla werldens ändar die sammanslöta, at århålla den allmänna Åstaden, som af Påfwen då gifwes.

e) MESSENII Rimkrönika p. 31. 32. Mfr. De olyckelige Bröderne ERIC och WALDEMAR, under det de ihjälhugrades på Nyköpings Slott år 1318. testamenterade d. 20 Jan. til detta H. Ands Hus 20 markor pänningar. RUVZ. l. c. C. VI.

innesluten, emellan de bägge tornen, hwilka på besagde ställen woro upbyggde, emot de Estländske Sjöbröfware f). Hela Norrmalm war wid den tiden en oländig mark, på hwilken mellan Lårr och moras, utbredde sig en stor sandås, hwaraf Brunkeberg ännu är en liten qwarleswa, och låg hela denna trakt, tillika med Ladugårdslandet och Kongl. Djurgården allt intil Blochhus-udden, under Solna Församling g).

Det synes hafwa varit wid denna tiden, som denne Konung på Östra sidan af Brunkeberg och ungefärligen wid det ställe, där wårt **Drottninghus** nu står, lät uprätta et *Hospital*, som sedan förblef i särdeles anseende och fullkomligt stånd, under hela Påswiska tiden h), och blifwer detta *Hospital* uti den tidsens gamla Handlingar ofta kallat *Sjukstuga för de Spetälsta* i). Jämte hesswa *Hospitalet* bygdes af-

A 2

wen

f) DALIN L. c. p. 229.

g) DOCT. NORDBERGS Clara Minne p. 2. PET. DIKMANS Antiquit. Eccles. p. 31. Et eller annat Hus tyckes likwäl denna tiden hafwa på denna Malm varit upbyggt. Jag slutar sådant deraf, at K. MAGNUS uti Sitt Båfwo bref dat. Linköping på Pauli dag år 1290. finnes hafwa förkrat til Gråbrödears Kloster på Bjädjestrår de Stenhus, Han ägde på Norrmalm. RYZELII Monumentiol. C. V.

h) Här om sjunger MESSIENIUS på wanligt sätt:

Från thenna by (Staden) utföre

Mände Öfverheten göra

För Spetälstet Folk en waning scön,

Then henne stiktat får GUDS Lön. Rimsrök. 2. Bol. Mscr. Sjelfwa års-talet, då detta *Hospitalet* blef inrättat, lærer nu mera swärligen funna upgifwas. Herr BÄNG i disp. de monte Brunconis utsätter 1288; men när man beser et K. MAGNI Bref af år 1286, som finnes i DOCT. NORDBERGS Clara Minne p. 8; hwaruti K. MAGNUS donerar til St. Clara Kloster all *Hospitalets* jord på Norrmalm, som Han köpte af Erke-Bischoppen i Upsala, så synes, at det antingen blifwit anlagt i samma Konungs första Regements tid, eller och tilförene; ehuru alla Häfdateknare i sednare tider tillägga K. MAGNUS detta *Hospitalets* uprinnelse.

i) RYZELIUS l. c. BÄNGS Disp. de Monte Brunconis Rostock, 1734 p p. 59. 72. Framl. Kyrkoh. i St. Jacobs Församl. MAGNUS PONTINGUS berättar uti et år 1676 författat Manuscript om St. Jacobs Församl., at det ännu i Hans tid war i allas minne, at wid Brunkebergs Kyrkogården (så kallades i äldre tider St. Johannis Kyrkogård) hafwer af äldre varit Kattigstufworn, dit Spetälstet folk och med mera obotelig sjukdom behäftade personer, genom Magistrens wårdnad, föras och underhållas. Detta besyrkes så wäl af andra Häfdateknare sammanslämmande berättelser, som än mera deraf, at den gränd, som ligger nära intil Drottninghuset och St. Johannis Kyrkogård, har i äldre tider

wen genom samma Konungs föranstaltande et Capell, förmodeligen til deras tjenst, som i Hospitalet skulle wistas, och wardt detta Capell wid magt hållit alt intil R. *GUSTAF I.* tid, uti sådant bruk; då det först begynte nyttjas til Likpredikningars hållande och Liks ursjungande af St. Jacobs Församling, som på denna Kyrkogård då begynte begrafwa sina döda, samt til Gudstjenst för Krigsfolk, som från Landet stundom inskallades *k*).

Så snart detta Hospital och Capell blifwit upbyggde, war man framför alt, efter de tidernas skick, angelägen, at skaffa det samma bland Helgonen en pålitelig Patron eller Skyddsherre. Man behöfde icke länge söka efter en sådan, när på den tiden, snart sagt, i alla Påswiske Länder, en Man under namn af Riddar *Sankt Jöran*, war i beshynnerlig högaktning och anseende.

Läsaren behagar tillåta mig här göra en liten digression, at om denna namnkunniga Riddare et eller annat anföras, i synnerhet som dess Historie ej låter wara så allmänt bekant. Så allmänt denne Riddare är, efter Påswiska tiden, känd, så fabelaktige äro berättelserne om honom, och så litet är det äfwen med wisshet bekant, hwad och hwilken han varit. Sjelfwa de Catholiske, som söda med Helgon, och hwilka han har at tacka för sin uphöjelse, åtminstone de sundare af dem i sedwäre tider, sättja ej särdeles tro til Sagorne om honom, utan påstå, at Riddar *S. Jöran* är en blott Sinnebild. En del Lärde håller före, at han varit en Martyr under Kejsar *DIOCLETIANO* i IV. Seculo, som sedan altid blifwit afmålad och förestäld til häst, med Harnesk och Sward, och med en Drake under sig, ifrån hwilken han skolat fräst en

hetat Sjukstugu-gränden, som ses af et Document, hwilket ibland St. Jacobi Församlings Handlingar förwaras. Men at samma Hospital snarare stått nära intil, än på den tomt, som Drottninghuset nu äger, synes mig troligare; äfwen som at Kyrkogården de tiderna gått öfwer samma tomt. Jag föreslitt på den tankan deraf, at då man för några år sedan grof djupt uti en Drottninghusets tilhörig Trågård, fanns på något djup i jorden ätskillige hufwudskålar och mennisko-ben; som sannolikt wisar, at de döde i Påswiska tiden där blifwit begrafne.

- k*) Detta Capell har således varit början til Johannis Kyrka, som tilföre en alltid blifwit kallad St. Jörans Capell; men då hon år 1636, genom Rådman Johan Furuboms pådrifwande, blef upbyggd, kallade han hånne på skämt *St. Johannes*; och är det således ingen annan Johannes, än denne, hwarester hon til denna dag blifwit nämnd. *PONTINUS L. c. REYZEL, L. c.*

en Jungfru; men *Baronius* och andra wilja åter föregifwa, at en Stad eller Provintz är under Draken afbildad, som emot Diabwulen utbedt sig denna Martyrens hjelp. Andre tilskrifwa dese hjetes-bedrifster Arianfke Biskoppen *Georg* af Cappadocien; en man likaledes obekant til sin börd, men ryktbar genom grofwa willfarelser och obändiga seder 1). En Franföskt Auctor gifwer hans Caractère på följande sätt: *Sa naissance etoit obscure, son esprit cruel, ses mœurs impies, sa religion heretique.* Denne *Georg* beskrifwes så uti Kyrko-historierne, som annorstädes, uti de af Arianerne uprörde oroligheter och förfdjelser, af agg och illwilja hafwa angripit den Alexandrinske Biskoppen *Athanasium*, som för sin nit om sanningen kallas *Arianorum Malleus*, och stört honom ifrån Umbeter i landsflyktighet wid påß år 356, och i des ställe sedan med wäld insatt en annan, som äfwen skolas heta *Georgius*. Hedningarne, upretade emot de Christina, och denne *Georg* i synnerhet, togo honom omfider af daga och förbrände hans Kropp, wid påß år 362. Efter sin dödd blef Han uphöfd ibland Martyrernes antal och eanoniserad af des fätterfka Trossförwandter, hwilka, som icke otroligit synes, för at än widare wahnfrågda den nitiske *Athanasium*, sammansatt Fabeln om *S. Georgs* dråpeliga gjärningar. Den bewäpnade Riddaren skall, efter deras tanka, betekna *Georgium*; hwilken med wäpnad hand är worden Biskop: Den Jungfrun hwarom han kämpade, Kyrkan uti Alexandrien: Draken, som han nedergjorde, *Athanasium*, hwilken Arianerne kallade *Drake*.

Hafwe hwad grund och anledning denne tradition nu wil, så är dock Fabeln, såsom en Guddomlig sanning blifwen ansedd af flere Christi- ne Religions Secter. Kyrkan i Orient började med detta afguderi, som sedan smittade Occident, och så utbredde sig öfwer hela Europa. *S. Georg*, om han än warit den namnkunnige Arianfke Uprorsstiftaren, blef dock nu, såsom et förträffeligit Helgon, uphögd til en wäldig Skydds- herre, icke allenast för Hospitaler och Sjukhus, utan ock för hela Borg- gerliga samhällen, och i synnerhet en dyrkad Patron för hela England m).

1) BENZELII Hist. Eccl. ed. sv. p. 203. J. L. MOSHEIM Just. H. Eccl. p. 187.
 m) Den namnkunniga Strumpebands-Orden i detta Rike, som äfwen kallas Ordo *S. GEORGII*, förmenes wara stiftad denne *GEORG* til ära. SUDENS Belehrt. Critic. 2. Theil. p. 269. Den Wittre Allessoren Herr ERIC TUNELD har, uti bref til mig, förklarad sig wara af samma tanka.

Hans Bild, med sine Ridderlige Anecdoter, har såsom hellig blifwit upfatt i Kyrkor och Lärhus, prunkande med all luxe och granlåt. Håst och Riddare äro undertiden gjorde af rent silfver: Hans swärd föregifwes hafwa nedkommit af himmelen, med flere orimelige drömmar, som icke äro värde at nämna.

Äf de Ängelska Lärare, som hit til Sverige til den Christna Lä-rans forplantande ankommit, tyckes äfwen Riddar S. Jörans namnt och anseende hafwa blifwit insdret i vårt Fädernesland. Han har ej heller här saknat den blinda högaktning, som han ägde i Orienten. Kyrkor *n*), Hospitaler *o*) och Gillen *p*) hafwa til hans ära, eller under hans beskydd, blifwit inrättade. — Ännu uti Riksföreståndaren Sten Stur-re den äldres tid, hade han här i Riket sitt goda förtroende; ty år 1488 lät Riksföreståndaren, i Stockholms Stads Stora Kyrka, inrät-ta et den H. Örjans Altare och Präbend, med dertill hörande ränta, och defutom, til hans äminnelse förfärdiga den kostbara S. Jörans Bild til Håst, som där ännu är i behåll *q*).

Uti

- n*) Utom S. Jörans Capell, där S. Johannis Kyrka nu står här i Staden, war i Upsala et sådant, uprättat på Arke-Biskoppens tomt väster om Staden, af Präbendaten Peder Tydechini wid år 1437, och af det Påfswiska Clereciet med Afslats-bref och rika Fördringar ihogkommit. vid PERINGSCHÖLDS Monum. Uller-åk. p. 305. Et S. Jörans Capell har warit i Östergöthland m. f. RHYZELIUS. l. c. p. 82.
- o*) Et S. ÖRJANS Kloster, Helge Andehus eller Hospital icke allenast för fattige sjuke, utan och til Pelegrimers härbergerande, har och warit i Östergöthland belägit. RHYZELIUS. l. c. p. 723.
- p*) Den förste Handels-Societeten i Stockholm skall hafwa hetat S. Jörans Gille, och haft sitt sammanträde uti den bekante Gillestugan, som i äldre tider förme-nes hetat S. Jörans Gillestuga. Någre Påfswiske reliquier och ben efter Rid-dar JÖRAN skola och i Stockholms Stora Kyrka äfwen wara förwarade. RY-SLINGS i för Stående Stockholm. p. 13.
- q*) RHYZELIUS l. c. p. 49. Närmare uplysning om denna updfiktade Riddare kan hämtas af det stora Tyska *Universal Lexicon* eller *Wissenschaften und Kün-ste* ic. Halle och Leipz. 1735. *Allgem. Historisch. Lexicon* sub. Lit. G. GEORG. Leipz. 1730. LOVIS MORERI *Dictionaire Historique*, Onzième Edit. A. 1724. *Supplement aux anciennes editions du grand Dictionnaire de Mr LOVIS MORERI* 1716. JOH. GEORG Kejslers *Fortsetzung neuester Reisen durch Deutschland, Böhmen* ic. Hänov. 1741. pag. 1151-1153. HORSII *Hist. Eccles.*, Magdeburgenses, med flere.

Uti Kongl. Antiquitets Archivu förvaras et gammalt pappers: Manuscript, det jag icke kan förbigå r). Bland annat beskriwes deruti Ridder Sancte *Trjans* pino, af en usel Nimare: Skalde: dikten börjas sålunda:

Loff hedher åre haffwe gudh
ther medh sit alzwäldogha budh
gôr swa marghfäld nadh oc åra
them som i hans thiånift wilia wåra etc.

Skalden påstår, at denna *S. Trjan* war af *Cappadocia*. s).

En wäldig grefwe myckith riik
han thiånte gudh i Himerik
aff Konunga slåkt han borin war etc.

Nämner sedan huru en Drake kom för Staden

Som kunne med sin onda anda
alt wådhrith illa eterblanda
oc blåste swa i stadhen inne
hwarth thet war man eller qvinna.

Sådant gjorde Stadens Inwånare bestörte, hwilke alltså måste blidka denna sin fiende med många offer af kreatur och människor. Omföder föll lotten på Konungens enda Dotter, hwaröfwer Konungen och hela Staden blef swåra bedröfwad; men det half intet: Jungfrun måste utur Staden at blifwa et rof. Då Son där stod sörgse och wåntade sitt öde, heter det:

Thiit kom en unger Riddare godh
the wapnklådhe som han hafde thiit
man oc håft the wöro all hwiit
hwiit war hans hiålm oc hans banere
hafde oc en hwitan gera
ther ower gik oc et rödt kors
han red oppa et wiydhelikt örs etc.

Rid.

r) Detta är mig benåget meddelat af en Bitter Wån, Cancellisten wid R. Antiquit. Archivum, Herr SAMUEL GAGNERUS.

s) Alla Uttolkare af denna Historie tomma merendels öfwerens, at Ridder *S. Jökkan* varit ifrån *Cappadocien*: några lägga til, at han varit en *Krigs-Öfwerste*, och at det varit *Susnudstaden* i *Lybien*, som Draken belågrat.

Riddaren tröstar nu Jungfrun; men hon ber honom fly och bewara sitt lif, då Draken råkte sig up, som orden lyda. Han angriper då Draken, sårar honom med sitt spjut, gör honom helt tamd

oc badh iomfrwna med sin linda
genast then onda drakan binda
oc ledha han med sik i then stadh
fwa gjorde iomfrwan som han badh.

Sådant förstråkte Borgarena i Staden, som i håpenhet förs bannade *S. Yrjan*; men han ställer dem tilfrids och lofwar frälsta dem ifrån denna Lindormen, om de wille antaga den Christna tron, det de gjorde och låto sig döpas. Sedan omtröes, huru den tiden war i Rom

en wåldigh Keysar rük och from t)
wid namn *Dacianus*, som utan twiswel skall wara *Diocletianus*; hwilken tvingade alla omliggande Länder, at dyrka *Djåswulen* och *Apollo*, och låt grusweligen mörda alla dem, som icke sunno sig wid detta afguderiet. *S. Yrjan* kunde icke förmås at förneka sin tro, blef derföre på mångfaldige sätt plågad och omsider halshuggen.

Poëmet slutas med denna bön:

A herra Ridder Site Yrian
som thu thina nödh forwan
oc alla thina marghfalla pina
oc Konungxins dotter sina
gif os thånkia a thin dödh
thet wi måtte forwinna wara nöd
oc himerikis glådhe ewinnelika fa
thet gifwe os gudh ther alt forma.

Säkrare Patron för det af *R. MAGNUS* inrättade Hospital kunnade nu icke finnas, än denne Riddar *St. Yöran*, och man kallade honom straxt til dess Skyddsherre, hwadan det i gamla Handlingar kallas

t) Kejsaren blef här from för rimet skull, tvärt emot Poëtens affigt och målning straxt nedanföre.

så St. Georgii, Oerjans, Trjans, Orjens och Jörans Hospital. At det
 varit en widlöftig inrättning och i särdeles anseende, snart 300 år, och
 vuxit til en besynnerlig rikedom, derom vittna de många Afstats-Gåf-
 wo: och Råde-bref, som än til en stor del äro i behåll. Och hwarfö-
 re skulle det icke tilstå? under de mörka tider, då syndernas förlåtelse
 såldes för redna påmningar, ärbödo de Påfswiske Biskoppar öfwer att
 denna förmån åt den, som emot Hospitalet på något sätt wisade sig be-
 nägen. Det är ingen twifwel, at Hospitalet fort efter första inrättnin-
 gen blifwit med goda inkomster försedt, ehuru Handlingarne der-
 om, från de gamla tiderna, ej stått at ärhållas. Men i synnerhet finner
 jag, at det ifrån 1400:de talets början och framgent varit med stora
 föråringar påtänkt. Det tyckes ock til den tiden hafwa råkat så alde-
 les i lägerwall, at det nästan å nyo måst uprättas; hwarefter det af R.
 CARL KNUTSSON år 1448. togs uti protection.

De Afstats-bref, som de Påfswiske Biskoppar til detta Hospitals
 Förmån utfärdat, äro rätt märkwärdige, och vittna om den tidens
 andeliga friskostighet. Således hade Arke, Biskoppen i Riga Johannes
 Hospitalet i godt minne, när han, uti Bref af den 13. Julii 1421.
 „lofwar 40. dagars afstat, eller tilgift på den pligt han med sina synder
 „kunde hafwa förtjent, til den, som genom Testamente, eller med warnt
 „hand, gaf något til Hospitalets byggnad och wid magthållande, eller til
 „de sjukas skötsel och underhåll, det ware sig Guld, Sulfwer, Vännin-
 „gar, Hus, Åkrar, Rånror och Inkomster, eller Bed, Sten och
 „Dagswårken. Men i synnerhet finner jag Biff. Thorlav i Wiborg,
 „hafwa varit emot detta Hospital särdeles friskostig, då han uti Bref
 „af d. 20. Sept. 1441. lofwade syndernas förlåtelse ej allenast åt den,
 „som dertil gjorde någon wärkelig föråring, utan, än mer, til den,
 „som endast besökte Hospitalet, där gjorde sin bön, hörde måssa, bewi-
 „stade lifvård, på Kyrkogården bad för de döda, eller läste awe Maria,
 „då det klämtades med Hospitalets Klocker.”

På sådana rika löften följde stora gåfwor. En Eric Johansson
 gaf år 1418 til St. Georgii Hospital, som skulle byggas wid Stock-
 holm, Väningeby i Tyhundshärade, som war $\frac{1}{2}$ mark Landjordh.
 Peder Ragwaldsson och dess Hustru Lucia donerade den 20 Dec. 1430.
 för en Själamåssa, en tompé på Norrmalm, sunnan näst Bo-
 nungens Rålgårdh. (I år wara Humlegården) från gatunne och ni-
 dher

ber i sön. *Arke. Biff. Petrus* med Dom-Capitet i Upsala, förärade dertill den 21. Martii 1433. Sigruna Särjo med alla dess afkomster, m. fl. 2). Genom slika och flere föraringar, wäpte det til ansenlig rikedom, så at det för egna medel köpte sig Fastigheter.

Åf Håradshöfdingen *Olof Magnusson* köptes år 1447. för 6. markker pänningar, Täderby i Warfru Byrkia Sochn i Åhunda Sånredt, som war 3. örtug Landjord. År 1468. en tomt på Norrmalm, neder wid sön, för 13. markker pänningar. Sånleby i Spångga S. och Sollentuna Såradt, som låg för 3. öres land-jordh, köptes af *Bryna Olsson* 1470. för 24. markker pänningar, til återlösen innan 6. år. *Matthis Hendrichsson* på Årån stadfäste år 1459. d. 19. Junii til Hospitalet hälften i gården *Medelstäter*, som hans Swårfa der *Laurent* dertill förut hade förärat, m. f. Det synes ock, som har detta Hospital ägt ansenlige tomter, och däraf dragit någon inkomst; ty när *Philippus Temhand* af Hospitalets Föreståndare sük tilstånd, at bygga på *St. Örjans* gardh och tomt, måste han år 1458. förbinda sig, at, efter dess och hustruns död, skulle både huset och alla deras lösöron hemfalla *Hospitalet*.

At detta Hospital ej warit blott et Lazaret eller Sjukhus, utan äfwen et ställe, där hedertigare folk, som til åren woro komne, köpte sig sribrodd, bestyrkes af flere Köpe-Bref. En *Laurentz Staffansson*, som warit Bryggare i Stockholm, med det titnamnet *Ganleby*, köpte sig d. 22. Dec. 1481. rum i Hospitalet med mat och öl alla sina widhertorpe, m. m. emot hälften af dess gård, belägen i *St. Laurentii* gränd, bredewid *Birgitte Brynungs* gård, och dertill med 20 markker *Stockholmske* reda pänningar, och 15 markker i goda lösöron. *Herman Bagares* Anka, *Catharina Inges* dotter, gjorde det samma för 190 markker pänningar, hwarpå hånne gafs quitto, Torsdagen efter *St. Erics* dag, år 1488. Likaledes *Olof Jonsson* Borgare i Enköping år

2) För denna Gärja betaltes år 1553. til Hospitalet 12. pund och 5. Sp. Korn. Se Handling. i R. Kammar-Colleg. Archive. Det är ingen twiswel, at det ock fått donation af den rika Riksdrotten *Bo Jonsson*, som lefde i Konung ALBRECHTS tid; ty han testamenterade hwarjom *hospitalia*, och hwarjom Gelge-Ånda hus, i Swerige, Österlandom och Götthlandom 100 mark Sw. pänningar. Testamentet synes efter *Alex. Magni Historia* af *Bo Jonsson* på Swenska rim öfversatt, och tryckt på Wilagsö år 1672. *Herr Assell. TUNELD L. c.*

År 1490, för Reslösa by i Nessbo Sockn i Åsunda Härad. Gf-
reståndare-skyllan öfwer detta Hospital, synes antingen för hedren eller in-
komsten skuld, hafwa varit i det anseende, at man, wid des årändens
de, ihogfom Hospitalet med någon hedertlig gåfwa: E. e. när *Joan*
Olfson i Svanby och Tywppé Sockn den tillträdde, skänkte han år 1477.
deruti 300. *Stockholmske* marker, och alla sina lösdron efter sin och
sin hustrus död.

At de, som blefwo i Hospitalet intagne, förbundo sig til wisfa
förpligtelser, tyckes bestyrkas af följande Bref, som förtjenar, at helt
och hållit införas:

„Witterlikit wari det allom thom, som detta Bress see, höra, läsa,
„at wi Gelle Svin, och min Elskelika hustru Elin Kännomps oc tillstaar
„i tako waro opno bresne, at efter thet wi hafwom oss i Sancti Örjans
„gård wid Stockholm, med halfstredia hundrah mark Swenske pännin-
„gar för mig och mine hustru och för ena thänista qwinno i tria aar,
„och Forstandarana Gerd Hedde, och Kort von Ryn oss sidlica anam-
„mat hafwa, och oss godt loswat och sact hafwa; tha hafwa wi los-
„wat Gudhi och Ridder Sancte Örjan tro och hirs at wara, och willo-
„gare til gardzins bestand och nytto, hwar the oss skällica och klärllica
„tillsighia, och thet wi formaa. Irem loswom wi thet, at war thänista
„qwinna, skall them redo til gardzins nytto, tha wi särdiles hona icke
„behofwer uti war egin ärinde. Irem wilhom wi Borgmästareom lydige
„wara och Forstandarana, som tilbör, och gardzins rätt och skran full-
„komillica haldha, effter thy hon utwisar. Irem wat wi latom effter war
„död, dett unnom wi inghom heller, än Gudhi och Ridder Sancte Ör-
„jan“), och then fattiga gharden til godhe, för bebyggias wara Siäl.
„Thetta alt loswa wi trollika, och obrutlikit at haldha, utan ält argh.
„Til mera wissho och bättre skäl, bedis jak beskedelikom manna Thordh
„Kopkenlon incigle, meth mitt eghit hängia för thetta bress.“ datum

B 2

Stock-

*) Här af synes, at denne S. Jöran varit wörbad, såsom en stor Patron, här i Ri-
ket, och at man gjorde pia Legata til hans ära. Således, då Marsken och
Riksforståndaren CARL KNUTSSON lät bygga sig et Capell på Predike: Bröder-
nas Kyrkogård i Westerås, skänkte han til samma Kloster åttillige Gods, och
det Den Helga Trefaldighet, Jungfru Maria, the Helige 3. Bungal och
Riddaren St. Örjan til lof och heder. Donat. Bresswet är dat. på S. Hen-
rics dag i Westerås, år M. CD. XL. Se ÖRNRIELMS Saml. Tom. IV. p.
1577.

Stockholm anno M. C. D. XXXIX. in octava beati Martini Episcopi & Confessoris.

Hela denna inrättning har stått under Borgmästare och Magistratens i Stockholm insende; dock synes ej olifit, at Årke-Biskop och Dom-Capitlet i Upsala deröfwer haft någon wård; ty Årke-Biskoppen Jacob i Upsala, Riksföreståndaren *Sten Sture*, med flere, betygga, at de den tid de woro i Upsala, nemligen år 1471, efter *Jeppe Nilssons* Rådman i Stockholm, och *Pelle Pederhons* Föreståndare i Ridder *S. Orjans* Hus uthan för Stockholm, begåran, hafwa sedt et pappersbref besigilt på ryggen, som Årke-Biskop *Nils* i Upsala med flere, förenämde Ridder *S. Orjans* Hus gifwit hade, år 1442. i *Telge*, innehållande resolution på någre Frågor och Artiklar, som Föreståndare i *S. Orjans* Hus, då då förestält, såsom ländande til de siuktas och fattigas fördel x)

Ännu wid början af *R. GUSTAF* I. tid, hade detta Hospital sitt goda bestånd, och innan Högbemänte Konung lät sig kröna, tog han det samma under sin Höga tiffyn; ty Han förordnade år 1522. *Hans Nagel* til en fullmyndig Föreståndare i *Hans Kocks* ställe, som war bleswen *Kyrkiowere*; hwarföre äfwen des bästa ännu synes blifwit bewakat, emedan det finnes, at år 1526. Öfsta 2. gårdar belagne i *Walcuna* Härad och *Angerne* Sockn, som räntade årligen 2. Spån mindre än 7. pund Korn, 2. öre och 3. mark pänningar; och *Alby* 1. gård, som räntade 3. pund Korn och 12. öre pänningar, förbyttes under *S. Jörans* Hospital, emot en gård i *Enköping* x). Men Högbemänte Konung fan wid denna tiden för godt, at derwid göra någon ändring. *Selge-Andes* Hus et på *Selge-Andes* Holmen, eller där det Kongl. Stallet nu står, war ännu i godt stånd. Konungen utfärdade Bref af år 1533 z). Måndagen som

- x) Detta är mig äfwen utur *R. Antiqv. Arch.* meddelst af Herr Secret. *SAMUEL GAGNERUS*. Originalerne til dessa Bref finnas dels i Kongl. Antiqv. Arch. dels i Stadens Politie Collegii Archive.
- y) Professören och Kyrkoherden wid St. Jacobs församling, Högnördige Herr Doct. *OLOF CELSIUS* har, utur des ansefliga Historiska Samlingar, gunstigast behogat lämna mig denna uplysning, samt på et utmärkt sätt undersökta och upmuntra mig i detta arbete, hwilket ökar min wördsamma årkänsla.
- z) Et annat Bref häröf af then 12. Julii 1537. kan läsas in extenso i Herra *BÄNGS* Disput. de *MONTI BRUNCONIS* p. 67. De Fattigbröd som då bleswo til

som war *Öföbr. Nativ. Maria*, af innehåll, at Zan med Rikets Råd stadfäst och bekräftat, at all den Ranta här innan Stads och utan, som tillförene hafwer legat under alla sjukstugor och Fribröders uppehälle, theslikes ock all den Ranta som under *Sandt Claras* Kloster legat hafwer, skall nu wara under et *Regement*, til et *Zelge*. *Ands Zus* och *Hospital*, och besallat *Borgmästare* och *Råd skola* stå derföre, och så förskickat, at där kan redeliga tillgå, m. m. De, som härtil uti detta *Hospital* och *Fribröd* varit wistande, förlades då på *Helge-Ands-Holmen*, och inkomsterne blefwo dertill anslagne; men som detta war *Staden* til olägenhet, så blef hela denna inrättning flyttad til *Danwiken*, hwartil *Högbemålte Konung* d. 24. *Julii 1557.* gaf sine egne gods och gårdar i *Sotholms Härad*, nämligen: *Zammarby, Jerla, Sikla, Skuru* och *Dufwenås a)*. Således blefwo äfwen de *Fastigheter*, hwilka *St. Jörans Hospital* hade ägt i *Landsorterne*, til *Danwiken* lagde, hwartil en del ännu höra; men hwartil de gårdar och tomter kommit, hwilka det här i *Staden* ägt, är icke så lätt at säga, emedan de, i *Donations-brefwen*, äro nämde med så obeständiga kännemärken af närliggande hus, at de nu mera swårliken kunna utstakas til deras belägenhet, och *Handlingarne* här om, förmedelst öfwegångne wäddelar och andre olyckelige händelser wid *Stadsens Rådhus*, förgåfwo af mig blifwit eftersökte.

Jefe desto mindre, och ehuru hela denna inrättning på förenämde sätt wardt ändrad, hafwa dock selswa *Hospitals-husen*, som, i de *Handlingar* där de nämnas, kallas *Sattigstufworne*, och varit belagne närmast det stället, där *Drottninghuset* nu står, blifwit i så måtto underhållne och nyttjade, at *Allmose-hjon* däruti blifwit förlagde, och, som troligit synes, af *Stadsens Politie Collegii* medel försögde b); och jag finner, at dese *Allmose-hjon* ej förr, än år 1701. d. 12. *Sept.* blifwit til *Danwiken* flyttade, hwarefter de så lämningar, som då för

et sammanflagne, räknas deruti ny, och woro dese: *Helge Ands Huset*, *Själsgården*, *S. Jörans Hospital*, *Söndags Allmosor* och *Fredags Allmosor*.

- a) *Könl. Brefwen* här om äro mig benäget lånade af *Secreteren* uti *R. St. Hospit.* och *Barnhus* deput. *Herr Johan Briant*.
 b) Jag har här om blifwit underrättad af en widlöftig twiſt och *brefwärling*, som *Directionen* öfwer *Drottninghuset* år 1723 haft, med *Magistraten* här i *Staden*, angående *HELMFELDTſke* *Testamentet*, hwarom nedanföre mera.

tiden varit öfve af det namnkunniga St. Jörans Hospital, blefwo af-
deles förstörde.

Men den Gudsomliga Förshnen wille icke, at, wid det ställe, där
St. Jörans Hospital öfwer 300. år varit beläget, skulle länge saknas et
hemvist för de wärnlösa, och det saknades ej heller länge, sedan Swea
Rike fått emottaga den af alla höga Kongl. egenheter lysande och Stör-
ra Drottningen *ULRICA ELEONORA*.

Det war d. 11. Septemb. år 1656, som denna Prinsessa föddes på
Köpenhamns Slott. Född af så höga, som af Kongl. dygder lysande
Föräldrar, K. *FREDRIC III.* och Dr. *SOPHIA AMALIA*, ledde
Sön et ädelt hjerta ifrån hellska den höga födslen. Redan, då Son
ännu ej fylt 4:de året, lyfte ifrån Sannes wäsende et förstånd, en dygd,
som satte ej mindre Nationen, än de wid Danska Hofwet då warande
utrikes Ambassadeurer i förundran.

De höga Föräldrarna sökte förnämligast, at, ifrån de spädare å-
ren, implanta uti Sänne en sann Gudsfruktan, hwilket sedde med den
wälsignade framgång, at alt hwad högt och ädelt på människo-lott sak-
la kan, öfres hos Sänne snarare, än ären; och gjorde, at Son sedan,
under Sin ehuru korta jordiska wandring, förblef et måster af alla Christeliga
dygder. Det war derför ej underligt, at K. *CARL XI.* Storwædlig i ämin-
nelse, då Han, på 20:de året af Sin ålder, af Ständerne år 1675.
i underdånighet tillstyrktes, at wälja Sig en Gemål, förklarade för den
na Prinsessa en bjälse, som Honom redan war af den Aldrahögsta in-
giftwen. Han tillfärdade fördenksfull samma år d. 10. Maji befallning, til
Sin wid Danska Hofwet då warande Ambassadeur Gref *Nils Bralle*,
at wid det Kongl. Hofwet föredraga Sin åstundan, och fick kort derpå
förnimma en lika bjälse från det Kongl. Hofwets sida. Men, i det
samma glädjen i Sverige war som störst, at förwänta en så efterlång-
rad Prinsessa, upkom den häftiga krigslågan, som Sverige och Dan-
nemark emellan warade inpå 5:te året, och gjorde, at underhandlingar-
ne, om detta höga Gistemål, äfwen så länge aldeles afstodnade e). Om-
seder,

e) Det tyckes, som hade man under denna tid, misunnat Sverige den lyckan, at
wörda denna Prinsessa såsom Sin Drottning. Keiser *LEOPOLD* tilböd Hanne
en Krona, och underhöddes ej mindre af Konungen i Danmark, än andras
tillwäntande; men ehuru man för Hanne bestref glansfen af den Keiserliga
Kronan, lyfte Hon för den Swenska en bjälse, som förblef beständig, under
de häftigaste krigsbullren, och waktadt all breswärling med K. *CARL* på 5. år

sider, och sedan Freden lyckeligen i Lund d. 26. Sept. år 1679. blifwit slutad, lade K. CARL icke så snart bort sine wapn, som Han begynte tänka på Sin älskade Prinsessa, hwilken lög Honor så mycket på hjerstat; ty samma dag Freden slöts, förnyade Han äfwen Gistermåls-handelen, med en önskelig framgång å bägge sidor. År 1680. d. 4. Maji lämnade vår Prinsessa Sitt Fädernesland, och d. 6. derpå följande, stedd de Bilägret på gården Skättorp i Halland.

De dyrbara prof af Gudsfruktan, nåd och ömhet för Swea Rike, som denna Stora Drottning ifrån den tiden til dödsstunden wisat, lesna i öddelig äminnelse i alla Swenska hjertan. I synnerhet är Hännens Historia upplyd med de utmärkste bewis dertil, at Hon bar et särdeles medlidande och blöddigt hjerta för nöddlidande a). Det är bekant, at Hännens Högstsalig Maj:it plågade säga: De förmögne ogudsögtige weta flere medel, at slösa bort gods och egendom, än fromme fattige hade tillfälle och råd, at skaffa sig så mycket som de behörde til deras nödorstf och underhåll e). Det synes, som Hännens Maj:it, icke långt efter Sin ankomst til Stockholm, begynte tänka på uprättandet af det Hus, som ifrån Hännens Maj:its egen priswårda anstalt och frukostighet, helt och hållit leder sin uprinnelse. Hännens Maj:it hade ej utan rörelse sedt, i hwad tryckande tilstånd Ankor och Döttrar, i synnerhet af hederligare stånd, wid torstigare wilkor försättas; de af ringare stånd hade öfta lättare utvägar, at bekomma hus och bröd, än de förre; Danwiks Hospitalet kunde inrymma en myckenhet fattige af Huswud: Staden, och åtskillige Fattighus woro re-
dan

aldeles uphörde. Huru stor ömhet denna Prinsessa redan denna tiden hyllt för Swenske Undersåtare, synes nogsamnt deraf, at, då åtskillige Swenske Fångar blifwit i Köpenhamn under Kriget förlagde, pantsatte Hon den dyrbara Fästning-Ring, K. CARL Hanne fördrat, at således göra dese Fångar någon undsättning. S. Handlingar til K. CARL XI. Historia. 6. Saml. p. 24.

d) Derom wittna så wäl H. M. inrättning med et Baruhus och Tapetwäswerie på Carlberg, som åtskillige andre, hwilka nu ej höra til mitt ämne. H. M. lämnade i sjelfwa dödsstunden härpå äfwen et bewis, då H. M. befalte, at de Kongl. Regalierne ej skulle läggas med Hännens Lik i Kistan, utan at den festnaden skulle användas til de fattigas undersöd. SCHEDEMANS Lesw. Bestr. öfwer Dr. ULR. ELEON. i 6. Saml. af Handl. til K. CARL XI. Historia p. 100. 109.

e) CARL ERNST KLEINS Samtal emellan Dr. ULRICA ELEONORA den äldre, och Dr. ULRICA ELEONORA den sednare p. 39. SCHEDEMANS l. c. p. 135.

han i Lands: orreerne inrättade för fattige Änkor af den sänre hopen; men de af bättre stånd saknade i hela Riket et ställe, där de kunde wistas.

Det behöfdes icke mer, än at Hännens Maj:t blott underrättades om deras tillstånd; Hon war den första, som tänkte på deras undsättning, och lät på egen kostnad f), nära wid St. Johannis Kyrka och uppå Stadens grund g), uppbygga et ansenligt Hus af sten, där sådane wärnlöse, med all den anständighet, som Änkor af hederligare stånd borde njuta, skulle få hemwist och underhåll, och hwilket, til es wärdelig äminnelse af denna Stora Drottningis frukostighet, blef kallat **Drottninghuset** h).

Hwad är denna Christeliga Inrättning kom til wärkställighet, kan jag ej med annan wisshet uppgifwa, än efter Herr Kleins berättelse i) år 1686; hwaruti jag funnit andra Handlingar i sednare tider sammanstamma; men emedan samma Auctor berättar, at Huset samma år d. 8 Junii, i den stora eldswådan, som öfswergick denna trakten af Norrmalm, afbran, och at Hännens Maj:t lät det samma år, å nyo uppbyggas af Sten, liksåledes af egne medel, så är möjligt, at Drottningen förut antingen lätit göra någon märkelig förbättring wid de förr

f) Hännens ödgiffsalig Maj:ts ärlige inkomster hafwa varit ansenlige, så wäl ifrån Dannemark, som af Des Lisgeding och Handpenningar. De upräknas af Herr Klein l. c. p. p. 38. 39.

g) Hela tomten, som til Drottninghuset hörer, tillika med den widd, hwarpå Stenhusen äro bygde, utgör 6077. quadrat alnar.

h) Om Drottningens ädelmod wid denna Inrättning qwäder O. RUDBECK den yngre, således:

Bernhertig war Hon ju, när Hon det Hus lät bygga,
För många arma, som där kunna vara trygga,

Och säkre om sin kost, sin föda och sitt bröd,

Sin varma, skötsel och sin kläder tils de dö. Herr Assessoren TONELD L. c. Således hör denna Inrättning hwarken kallas St. Johannis Hospital eller Fattighus, hwilket skulle kränka minnet af des Höga Stiftariana, och bortblanda det samma med St. Jacobi och Johannis församlingars enstykta Hospital och Fattighus, utan Drottninghus, til wärdigt minne af en Stor Drottningis wälgörande i Swea Rike. Det är sädä, at sielwa Fundations-brefwet skall blifwit upbrändt i eldswådan år 1751. Den blifwer dock tillräckeligen här nedanföre ärfatt; och at S. M. gjorde denna Inrättning endast för hederligare Mäns Änkor och Döttrar, skall på sitt ställe fullkomligen wisas.

i) l. c. p. 40.

nämde Fattigstugorne, som woro lämningar efter *St. Jörans Hospital*, eller upföra någon byggnad af träd. Kan ock hända, at denna Inrättning blifwit påbegynt redan år 1683, som war tredje året efter Drottningens ankomst til Sverige; ty på det året finner jag, at Framledne Riks-Rådets och Fältmarskalken *Baron Simon Grundel Helmsfeldts Anke Fru, Friherrinnan Margareta von Pahr*, genom Testamente, fördrat til de Fattige wid *St. Johannis Kyrka* 1000. Riksdaler specie. Huset, som utgör i bredden $15\frac{1}{2}$ aln; i längden $75\frac{1}{2}$ aln, och i högden 20. alnar, upfördes 2. våningar högt, tillika med ansenlige windar, och fördeltes i 4. rymtliga Salar; desse åter i åtskillige smärre rum; utom 3:ne rum i öfra våningen, hwaras Casseuren sig nu betjenar, och i den nedra, et Kök och en Kammar, som jämwal af Honom nyttjas.

Allt ifrån denna tiden, hafwa Sveriges Stora Drottningar af lernådigt behagat taga denna högst prisvärda Inrättning, under Deras höga och nådiga wård; hwarjämte äfwen Sveriges Store Konungar, och andre adelsinte Personer, behagat anse dess bestånd och förkofring, för et wärdigt föremål til Deras höga och Christeliga omswårdnad.

Til hellswa Husets upbyggande behagade Högberänte Hånnes Högstsalig Maj:t föråra 1000. Riksdaler Specie, och til deras underhåll, som däruti blefwo intagne, 2000 Riksdaler Dito mynt, hwarje år intil Sin död.

Så snart denna Inrättning kommit til fullbordan, blefwo öfwer Hundrade wårnlöse deruti intagne, hwilket antal sedermera stundom så blifwit förökt, at det, wid en tid, besteg sig til 160. personer. (Jag har Käl at twifla, at det skede i Hånnes Maj:ts lifstid, eller enligt Dess Söga affigt). Bland dem, som i början här fingo inrymme, woro blott 9. personer af hedertigare stånd, som warit nödsakade, at wistas i ofwannämde fattigstugor, och hwilka woro af det i Reglementer föreskrifne wärdet, at de här borde intagas; de öfrige blefwo förde til *Danwicks Hospitalet* 2). Hela förwaltningen anbefalles från början Rådman:

2) Sådant finner jag Kongl. Directionen år 1722, då ännu hela detta förloppet war i friskt minne, i underdånighet hafwa Kongl. Maj:t tillkänna gifwit, under den widlöftiga twifsen med Stadsens Politie-Collegio, angående Helmsfeldtska Testamentet. Hånnes Maj:t synes icke hafwa utskafat antalet på dem, som

mannen, sedermera Borgmästaren i Stockholm *Christopher Thesmar*, som, under Borgmästares och Politie-Collegii tillsyn, hade at besörja om underhållets utdelning hvarje vecka, god ordnings hållande och råfenskapernes behöriga författande, hvilka stuligen lämnades til Drottningens eget genomseende, som, i hela Theß lifstid, deröfwer behagade hafwa öfwer-opsigten. Jämte detta förordnades en Spelman, som af Hännens Maj:t ej heller blifwit förgåten, och hade at med sin betjening gå dem tilhanda, hvilka Hännens Maj:t behagade i detta hus förinna hemvist. Tillika behagade Hännens Maj:t af egne medel anslå 200. Daler Ropp:mt til delnings, åt Capellanerne i St. Jacobs Församling ^{k)}, som deröföre skulle wårda dem, som i Huset wistades, med underwisning i Christendomen, den H. Mattwardens meddelande och annan själa-wård; men til offentlig Gudstjenst, anwistes för dem St. JOHANNIS Kyrka, där en Läktare på Östra sidan öfwer Choret blef upbyggd, och det, som troligt synes, äfwen på Hännens Maj:ts kostnad, hvilken än i dag kallas Drottninghus Läktaren. Omfider utsocknar de denna Stora Drottningen, i sjelfwa blomman af sin ålder, den 26. Julii 1693, på sitt 37. ålders år, sedan Hen teknat hvarje dag af Sitt, ehuru korta, wistande i Swea-Rike, med all hög Kongl. nåd och ömhet för alla Sina undersättere; men hade lifwål, för Sin ödd, beredt Sin Gemål R. *CARL XI.*, at i synnerhet sträcka Sin höga ömwardnad til denna Inwättning wid magt hållande och förkofring. Han stadfästade ej allenast Drottninghuset i alla delar efter des höga Stiftarinnas affigt, utan besatte äfwen uti Bref af den 3. Octobr. 1693, til Kongl. Kammar-Collegium och Stats-Contoiret, at Ärligen uti skären dertill, af de promptaste medel skulle utbetalas 4000. Daler Smt, emedan detta Förfkort af Hännens Maj:ts Cassa nu uphördt, samt til Capellanerne i St. Jacobs Församling 200. Daler Ropp:mt, dem Han, under den 31. Octobr. samma år, med 100. Daler Ropp:mt fördrökte ^{l)}.

^{k)} Både så antagas: sådant har blifwit lämnat til tid och omständigheter. Både tre tider tillåto då flera, än de följande.
^{l)} J. R. Kammar-Collegii Berättelse til Kongl. Maj:t, den 30. Sept. 1693. står 200. Dal. Smt; men i Kongl. Brevwret til Kammar-Colleg. den 3. Octob. s. å. står 200. Dal. Ropp:mt.
^{m)} Dese Kongl. Bref äro mig benäget meddelte af Kammarfrifw uti Kongl. Maj:ts och Rikens Krigs-Collegio, Herr *Sigfrid Gabm Pehrson*, och finnas i Riks-Archivi registraturer för samma år.

Färliga anbefalles Rådman *Thesmar*, at, under Politie-Collegii infseende, hafwa hela förvaltningen om händer, och derföre, jämte Collegio, hos Kongl. Maj:t inkomma med redogörelse, samt, då någon person i Drottninghuset med döden afgick, låta des rum stå ledigt en månad; då underhållet för samma tid skulle användas til den dödas begrafning; men Collegium profwa, hwilken i den aflednas ställe worde antagas, och deröfwer, til Kongl. Maj:t som tidast, inkomma med Des underdåniga berättelse.

Under en sådan förvaltning förblef Drottninghuset til år 1721, undantagandes, at den ändring derwid fort förut sedde, at Kongl. Maj:t uti Bref dat. Christinahamn den 26. Martii år 1718. och Carlberg den 28 Junii 1719. samtykte, det Kongl. Rådet och Öfwerstes Marskalken Bref *Nicodemus Tefsn* skulle hafwa någon tillsyn, i synnerhet hwad antagandet af de äderstegne Kongl. Hof:Betjente angick, och at man utwärfat sig Kongl. Maj:t's nådiga tilstånd, at de ringare utgånle af Kongl. Hof:Betjente, jämwäl af Manfödn, skulle intagas.

Efter alt utseende, tyckes hela denna Inrättning, wid denna tiden, hafwa varit aldeles i Lägerwall, och kommit at gå, ifrån den Höga Ståtarinnans affigt, med des första anläggande. Högfästlig Konung *FRIEDRICH* fant fördensfull för godt, at Licentiera Borgmästare Amberet och Stadsens Politie-Collegium ifrån all widare förvaltning härwid, och utfärdade detta Constitutorial den 6. Julii år 1721.

Uffrist.

Wi *FRIEDRICH* 2c. 2c. Gdre witterligt, at, såsom Wi, i anseende til de mångfaldige Eyslor, hwarmed denna Stadsens Politie-Borgmästare *Anders Strömborg* är öfwerhuvad, i nåder för godt funnit, at Licentiera Honom ifrån infsendet wid *St. Johannis Hospital* här i staden, eller Drottninghuset, och Wi för nödigt erackte, at utse någre andre sticketige samwetsmän, som sig samma förättning antaga; altså wele Wi härmed och i kraft af detta Wårt öpne Bref, nådeligen hafwa förordnat och anförtrödt Justitiæ Cancelleren Baron *Gabriel Stierncrona*, Öfwer Hof:Medikanten Doct. *Nicolaus Barchius*, samt Ryrkoherdarne i *St. Clara* och *St. Jacob*, *Joran Nordberg* och *Nicolaus Sternell*, at i de-

ras tid och efter dem, de som framdeles komma til deras Beställningar, hafwa inseende på hellsiva hufvudwårket wid ofwannämde Hospital, hafwandes de, at årminstone en gång emt Månaden, tråda tillsammans, at öfwerläggga om det, som Hospitalets tillstånd och en behörig ordning både i Disciplin och annat kan kräffa, samt hos oss i underdånighet inkomma med deras påminnelser, huru detta wårket så måtte warda förwaltat och understödt, at de framsarne Konungars, Wåre Höglöfl. Företrädares, uppsåt och ändamål, i alla måtto til Guds namns ära, och Wårt eget nådiga nöje och wålbehag må warda befrämjat. Det alle ic. ic. Til yttermera ic. ic. datum Carlberg i Råd. Kammaren ut supra.

FRIEDRICH.

G. BONEAUSCHIÖLD.

Med det uti Kongl. Maj:ts och Rikens *Archivo* förwarade Registraturet lika lydande, bebyggar

JOH. OTTO ÅKERSTEIN.

Kongl. Bibliothecarius och Registrator
wid Riks Archivum. (*)

Ges

*) Ifrån denna tiden, hafwa följande resp. Herrar varit Kongl. Directionens Ledamöter. Justitiæ Cancellerer: Baron GABRIEL STIERNCRONA til 1723. THOMAS FHEMAN från 1723. til 1728. Baron JOHAN CEDERBIELKE f. 1728. t. 1737. Baron OLOF NORDENSTRALE f. 1737. t. 1739. Baron BERNHARD CEDERHOLM f. 1739. t. 1741. PEHR SLEWERSCHÖLD f. 1741. t. 1747. Gref CARL GUSTAV LÖFWENHJELM f. 1747. t. 1750. Baron JOHAN GERDESCHÖLD f. 1750. t. 1754. Baron CARL LAGERBERG. f. 1754. t. 1756. ADAM FREDENSTIERNIA f. 1756. t. 1758. ERIC VON STOCKENSTRÖM f. 1758. Kongl. Öfwer Hofpredikanter: NICOLAUS BARCHIUS t. 1728. Doct. ANDREAS KALSENIOUS f. 1728. t. 1732. Doct. OLOF STIERNEMAN f. 1732. t. 1742. Doct. SAMUEL TROILIUS f. 1742. t. 1748. Doct. GABRIEL TIMOTH. LITKEMAN f. 1748. t. 1758. GABRIEL ROSEN f. 1758. Kyrkoherdar i St. Clara församling: Doct. JÖRAN NORDBERG t. 1744. Doct. SAMUEL TROILIUS t. 1753. Doct. JUSTUS CHRISTOPHER HAUSWOLFF f. 1753. Kyrkoherdar i St. Jacobs församling: Doct. NICOLAUS STERNELL t. 1728. Doct. LAURENTIUS ARNELL f. 1728. t. 1742. Doct. OLOF KÖRNING f. 1742. t. 1747. Mag. ERIC TOLSTADIUS f. 1747. t. 1759. Doct. OLOF GELSIUS f. 1760.

Genom denna Författning begynte Drottninghuset, at åter sät-
tas i stånd och förkofras; så at, ifrån des wård under ofwanskrifne
Ämbeten, det räknar en lycklig Period.

De Original Handlingar jag genomfede, wisa noggsamt, i hwad
oredigt tillstånd, den då förordnade Kongl. Directionen, hela detta wärk
emottog, och huru mycket densamma, igenom Justitiæ Cancellarens Barona
Gabriel Stiernronas utmärkte bemödnande och arbete, sökte, at det förbät-
tra uti discipline, Inkomsters, Lån och interessens indrifwande, som frän
många år tillbaka, ej blifwit infortrade; i synnerhet fant wälbemänte
Direction nödigt, at hos Kongl. Maj:t, i underdånig berättelse om he-
la wärkets tillstånd, beklaga sig, at Personer af de stånd och wilkor
kommit at intagas, hwilka efter den Höga Stiftarinnans afsigt, och
Högstsalig R. CARL XI:ts therå gjorde bekräftelse, thertil icke berättis-
gade varit, och anhålo i underdånighet, at Kongl. Maj:t, i anledning
af selswa fundations Brevwet, wille i nåder besalla, at den icke måtte
sättas å sido.

Högstsalig R. FRIEDRICH behagade i nåder therå gifwa et så-
dant utslag.

Äfftrift.

Kongl. Maj:ts nådige Resolution uppå Justitiæ Cancellarens,
Wälborne Gabriel Stiernronas, Öfwer Hof-Predikantens Doct.
Nicolai Barchii, samt Ryrkoherdarnes här i staden, Jöran Nordbergs
och Nicolai Sternells, efter gjord undersökning, insinuerade underdå-
nige berättelse, angående det wid St. Johannis Capell belägne Hos-
pitals, eller så kallade Drottninghusets nu warande tillstånd, samt
derhos gifne förslag, på hwad sätt det i et och annat mål må
kunna stå at förbättras; Gifwen Carlberg-i-Rådskammaren den 6.
Julii 1721.

Kongl. Maj:t har Sig bemålte Memorial i nåder föredraga läs-
tit, och derutur förnummit så wäl selswa Husets inrättning och
tillstånd, som ock på hwad sätt, och af hwad medel de där bes-
fintelige fattige böra underhållas, och, emedan ibland annat ders-
utinnan andrages.

I:o

Huru som Zannes Högstsalig Kongl. Maj:t, Drottning
ULRICA ELEONORA, wid inrättningen förordnat, at i detta

Hospital inge andre skulle intagas, än fattige Officerares, Prästers, Hederlige Borgares och Kongl. Betjentes Entor och Döttrar; alltså wil Kongl. Maj:t, at i det målet Sögbemälte Zannes Kongl. Maj:ts gjorda Förordning behörigen eftersewes, så at, enär de år 1710. och 1711. derstädes af gemenare folk intagne fattige afgå, inge andre i deras ställen blifwa antagne, än af sadane wilkor, som ofwannämnt är.

I öfrigit förblifwer Kongl. Maj:t *Justitiæ Cancelleren*, Öfwer Hof-Predikanten och Ryrkoherdarne med all Kongl. Nåd och ynnest wäl bewägen. Datum ut supra.

FRIEDRICH.

GUST. BONEAUSCHIÖLD.

Med det uti Kongl. Maj:ts och Rikens *Archivo* förwarade *Registraturet* lika lydande, berygar

JOH. OTTO ÅKERSTEIN.

Kongl. Bibliothecarius och Registrator wid Riks-Archivum.

Och emedan det befinnes af Kongl. Directionens Protocoller, at man ofta varit i willrådighet, då någon skolat antagas, i anseende til saknaden af hellswa fundations Brevvet, som utskakat hvilka på Drottninghuset borde så wistas, så tyckes saknaden deraf vara ärsatt, genom ofwanstående höga Kongl. Bref, hwilket i det ämnet är det sista ^h.

Om denna på första inrättningen och Kongl. beslut sig stödjande förfatning, altid blifwit så noga efterfölgd, och den Höga *Stiftsardinans* affigt i så måtto bewarad, tilhörer ej mig at döma; mig må alltså tillåtas, oförgräpelig derwid göra en och annan anmärkning. Så berätteligt det wore för efterkommande, at frida ifrån den billiga affigt, en Stor Drottning haft med hela denna inrättning, så högst nödig är den jämwäl, och i synnerhet lämpelig til våra tider. En be-

^h De, som til detta wärk i förra tider, gjordt Testamenten, hafwa ansetdt det vara inrättat för sadane personer, som af flere bewis kunde besyrkas.

beklagelig årsfarenhet besannar noggsamt, i hwad usel belågenhet en del
 Ambetsmäns Ankor, snart sagt af alla stånd, råka. En knapp beld-
 ning är näppeligen tillräckelig til den törstigaste utkomst, under deras mäns
 lifstid, mindre at göra någon besparing, för de efterlefwande. Hwar
 skola då de räddas, när de, genom deras Män och Fäders fränfalle,
 måste lämna både hus och bröd? Egentligen så kallade Fattighus äro,
 Gud! lof! til en ansenlig myckenhet, inrättade i hela Riket, men besyn-
 nerligen i Stockholms stad *m*); men för Ankor af hedertigare stånd, fin-
 nes i hela Riket icke et enda Ställe, at räddas uti, utom Drottning-
 huset allena, hwilket åtminstone så borde wara och hållas. Allmosse-hjon
 och fattige af ringare stånd, äro i sådan belågenhet ofta långt lyckligare;
 de kunna onekeligen wid swagare wilkor, lättare taga sig fram; deras
 stånd medgifwer dem en knappare bärning; flere tillgångar gifwas för
 dem, i anseende til myckenheten af Hospitaler och fattighus; när härtill
 lägges, at, som deras seder, efter en elak upfostran och mindre städad les-
 nad, äro gemenligen förstående, så är tydeligit, at en Anka af hedertig
 git stånd, skulle håldre lida wärkelig nöd, än wistas i sällskap med så-
 dane personer, hwilkas wanart och okynne i ålderdomen, ofta är större, än
 under sjelfwa ungdoms yran. Skall dertfore Drottninghuset behållas i det
 stic, som med des stiftande warit påhystadt, så lærer finnas nödigt, at
 de personer, noga pröfwos, både til stånd och frägd, som där skola an-
 tagas; och at de, som genom et osticketigit upförande, göra sig owardige
 den lyckan de fått, lätt kunna blifwa den samma förlustige; hålft det lærer
 wara en ostridig sanning, at fattigdom ej gör en person förtjent til medsi-
 dande, när dygden ej finnes hos henne tillika.

Och som nu warande Kongl. Direction, med utmärkt omsorg, be-
 gynt rätta hwad i et så angeläget mål, ej altid torde så noga haf-
 wa blifwit i agt tagit, så lära wäl efterkommande pröfwa nödigt, at
 det

m) I Stockholms Stad allena underhållas på Fattighuset wid påf 1000. fattige,
 utom dem, som på Lazarettet och Danwils Hospitaler försörjas, hwilkas antal
 stiger til inemot 400 st., samt utom gratialister och pensionairer. När härtill
 lägges, at på de 3:ne inrättade Barnhusen underhållas wid påf 700 Barn,
 och af en särseild Cassa, under Politie-Collegii förvaltning, inemot 800 st.;
 hwilken undervåttelse är mig, utur Handlingarne, benåget meddelat af Secreteraren
 wid Rikens Ståders Hospitals och Barnhus Deput. Herr JOHAN BREJNT,
 så borde åfwen Kongl. Directionen wid Drottninghuset, mindre beswåras
 med ansöknigar för dem, som dertil icke äro berättigade.

det samma fullfölja, deräst denna gagneliga Inrättning ej åter få råka i samma förfall, hvarifrån den ej så lätt står at botas.

Såsom förbemaft är, hade hela förvaltningen af början varit lämnad under Politie-Collegii tillsyn, genom en Calleur och Syffsoman, hwilka K. CARL XII. Glorwürdigst i äminnesse, uti Bref til Kongl. Stats-Contoitet dat. Thorn den 19. Sep. 1705. behagade i skaten anslå, den förra 100. och den sednare 50. Dal. S:mt, i ärligit arfwode; men när Directionen förenades med de nu warande Ambeten, anbefalte Kongl. Maj:t Des Hof:Contoir, genom Bref af den 6. Julii 1721. at under Directionens inseende, om medlens uttagande och disposition draga försorg, samt at öfwer altsammans hålla rikfrig räkning. Huru länge det derwid förblifwit, har jag icke kunnat igenfinna; men nu förhålles dermed på det sätt, at, utom Kronans ärlige förskott, hela des Capital är i Rikens Ständers Banco insatt, och interesset derå, uppå Kongl. Directionens anwisning, af Calleuren uttages, hwarefter räkningskaperna wid årets slut, af Kongl. Directionen öfwer ses och underskrifwas, samt sedan til Hospitals och Barnhus-Deputationen ärligen inlämnas.

Genom Hånes Högstsalig Majts, Drottning *ULRICA ELEONORA* den sednares nådiga åtanka, har Drottninghuset wunnit änsentlig förkofring. Det lefwer ännu i tacksam minne, huru Hånes Högstsalig Maj:t, ej allenast behagade taga denna Sin höga Fru Moders Inrättning, under Sin besynnerliga omwårdnad, utan öfwen hwarje år ifrån Sin Förmålning, på Sin höga Födelse-dag, der till af egne medel föråra 600. Daler i Caroliner ⁿ).

Det är föröfrigit, genom Hånes Kongl. Majts nådiga föranstaltande, som en bättre inrättning skede med deras sjåla-wård, som på Drottninghuset wistas. Ifrån selswo wärkets början, hade denna angelägenhet blifwit besögd af Capellanerne wid St. *Jacobs* Församling; men emedan St. *Johannis* Församling, som nu änsentligen i folkmångd tiltagit, ej kunde umbåra den väktare, som härtil varit Drottninghuset till-

ⁿ) KLEIN I. c. p. 93. Utom hwad Hånes Maj:t således ärligen gaf til Drottninghuset, behagade Hånes Maj:t likaledes hwarje år på Sin höga Födelse-dag, föråra til Kongl. Ribbarholms, St. *Jacobi*, Hedwig Eleonoræ och Catharinæ Skolor 24000. Dal. Kopp:mt, så at hwardera fick 6000 Dal. om året.
KLEIN I. c.

tillslagen, och Capellanernes sysslor begynte ökas, samt Hännens Maj:te nogsam, huru angeläget det war, at detta Hus hade Sin egen Präst, som både med Guds ord och en tillständig ordnings bewakande, wid alla tillfällen, kunde wara til hands; Hännens Maj:te lät därföre år 1735. af egne medel upbygga det Hus, som til Prästhus nu nyttjas; och sedan Hännens Maj:te behagat, samma år, låta 3:ne Prästmän för Sig på det Kongl. Slottet predika, och en af dem til Präst wid Drottninghuset förordna, ärdöll Han dera Kongl. Maj:tes nådiga Fullmakt; och war, nu mera Kyrkoherden i Säcker Stad och Lands Församlingar, Mag. *Anton Hesler* den första, som samma syssa beklädde. Denne behagade Hännens Högfstsal. Maj:te liksåledes af egne pänningar med 900 Daler R:mt i årlig lön, under Sin lifstid, förse, jämte det honom, genom Kongl. Bref. d. 9 April 1736. til Kongl. Stats-Contoiret, tillades den wedergällning af 300 Daler R:mt, som Capellanerne i St. Jacobs Församling, njutit, och blef då begynt med offentlig Guds tjens förrättande på Drottninghuset, hwilket ömse wis allt intil år 1762. skedde i hwarje Sal, där alla då församlades; men wid Sammanträdet d. 18 Maji samma år, samt Kongl. Directionen, at hellswo nöds wändigheten fordrade dermed någon ändring. Utom en beswärlig trångsel, kunde Gudstjensens förrättande på förenämde sätt, både för Predikant och Åhörare ej annat, än wara obegwäm; när det härjämte kom i öfwerwägande, at antalet af dem, som skulle få intagas, borde i möjligaste mätte minskas, sedan en owanlig myckenhet fort förut af tidit; så blef beslutit, at et rum skulle förbytas til Gudstjensens rum, hwilket dertil redan så wida blifwit beredt, som omständigheterna welat tillåta; och man twiflar icke, det detta Gudstjensens rums ytterligare pyndande och förbättring, til Guds Namns ära, lärer njuta en Christelig omwårdnad.

Sedan Hännens Högfstsal. Maj:te d. 14 Nov. år 1741. med döden af lidit, behagade Kongl. Maj:te uti Bref af d. 16 Martii år 1742. til Rikens då församlade Ständer, ibland andra Hännens Maj:tes Pensionärer, äfwen upföra den Prästman, som Hännens Maj:te til Drottninghuset hade förordnat; hwarefter, och ehuru de fläste blefwo insdragne, Kongl. Maj:te, uppå Secrete Utskottets tillstyrkande, uti Bref af d. 30 Sept. 1743. befalte Stats - Contoiret, at *Pastoren* wid Drottninghuset på *Ordinarie Stat* skulle uptagas, och bibehållas wid

den lön, som han härtil af Drottningens egne handpänningar hade njutit.

De odddelige bewis af all Christelig mildhet och Kongl. omwårdsnad, de Framfarne Sveriges Store Konungar och Drottningar, för detta de wårnlöfwas hemwist behagat betygga, igenkännas äfwen med all undersätelig wårdnad i deras nu warande Konglige Majestäter, **Wår Allernådigste Konung och Drottning**, som, ej allenast på lika sätt, tåktis taga det samma uti Deras höga hägn, hwarunder så mången hederlig Wans efterlättna Fru och Anka fått, i stillhet och lugn, njuta sin boning, utan äfwen af enskylte medel Drottninghuset benåda. Det lefwer i wårdnadsfullaste minne, at, då Hånnes Kongl. Maj:t, wår Allernådigste Drottning, wid Des lycklige Förtöfningar ifrån Des höga Barnsbörder, welat wisa Sin tacksamhet emot den Aldrahögstas nåd, har Hånnes Kongl. Maj:t, af egne pänningar, behagat låta förnämligast Drottninghuset få röna Sitt wålgörande.

Under en så mild Öfwerhers höga beskydd, har, i synnerhet i sednare tider, och genom Justitix-Cancellerens och Commendeurens af R. Nord

Det är icke på detta sätt allena Hånnes Kongl. Maj:t, wår Allernådigste Drottning, på enskylt kostnad, betygat Sin höga Kongl. Omhet för Swea Rike; det wårdar äfwen Hånnes Kongl. Maj:ts nåd och frukostighet, så wål uppå flere torstige Undersätare, som hwarjehanda Riksgagnande inrättningar. I all undersätelig wårdnad fördristar jag mig, at, til efterwerldens tacksamma minne, nämna allenast följande:

Hånnes Kongl. Maj:t har, icke allenast Sjelf, behagat gifwa de krafftigaste upmuntringar, til wårkställigheten af den, år 1747. förnyade *Wadstena* Adelige Jungfru-Sciftes inrättningen, utan äfwen den samma med ansenliga stänker begåfwa.

År 1753. behagade Hånnes Kongl. Maj:t inrätta *Witterhets-Academien*, samt i 3:ne år, af egne medel, låta utdela til hwar och en af dem, som bäst utredt de 3:ne uppgifne frågor, en *Guld-medaille* af 30 *ducaters* wigt.

År 1754. tåktes Hånnes Kongl. Maj:t af egne medel stifva en *Corps* eller *Schola*, däruti årstellige unge Adelige *Fruntimmer* af

Nordstjerne-Orden, Wälborne Herr *Eric von Stockenströms*, samt de öfrige Kongl. Directionens nu warande Herrar Ledamöders, Kongl. Öfwer-Hof-Predikanten Herr *Gabriel Roséns* och Kyrkoherdarnes i St. Clara och St. Jacobs församlingar, Herr Doctor *Justus Christopher Hauswolffs* och Herr Doctor *Olof Celsi* nitfulla bemödande, Drottninghuset i många delar wunnit ansenlig förkofring, så til inkomster, som gagnelige försattningar; hwarwid ej obemått bör lämnas, at deras Excellencer, Herrar Rikens Råd, Gref *Anton Wrangell* och Friherre *Kabian Wrede*, år 1752. d. 20 Nov. uppå den Kongl. *Seraphiner Ordens* wägnar, behagade besöka detta Hus, och försäkra det samma, om denna höga Kongl. Ordens nådiga omwårdnad.

Således förnyades år 1753. d. 13. Dec. år 1754. d. 4. Apr. och 1756. d. 4. Febr. den redan år 1722. d. 2. Nov. gjorde försattning, at, då någon med döden afgår, skall des qwarilåtenskap, i Prästens närvaro, af Casseuren upteknas och för-auctioneras, och at det som öfwer blifwer, sedan begravnings-kostnaden är betald, skall hemsäla la Drottninghuset, insättas i Banquen och läggas til des ständiga Fond.

D 2

År

af swagare förmögenhet, fingo til anständig upfostran, njuta all nödig underwisning och betjening; och har Sannes Kongl. Maj:t til denna *Cadette-Corps*, förskutit årligen öfwer 70000 Dal. R:mt; warandes ännu åtskillige Sruntimmer, til deras underhåll, i så måtto benådade.

År 1759. behagade Sannes Maj:t, efter den stora eldswäsdan, som öfwer gick *St. Marie Magdalena* församling, låta utdela ibland de olyckelige 18000 Daler R:mt.

År 1762. skänkte Sannes Maj:t til *Sabbathsbergs Sattighus*, som då inwigdes, 1200 Daler R:mt.

Utom alt detta, har Sannes Maj:t af egen Cassa, årligen låtit utdela ibland torstiga pensionärer af högre och lägre stånd, öfwer 80000 Daler R:mt.

När härtil lägges, hwad Sannes Kongl. Maj:t behagat förskjuta til ådlare *Fabriquer* på Drottningholm, så synes hwad hög Kongl. nåd Sannes Maj:t burit för *Swea Rike*.

År 1755. d. 11 Febr. och 1757. d. 19 Dec. blef fastställt, at alle som utom huset wistades, men icke desto mindre hade månatelligt underhåll, skulle årligen anskaffa Kyrkoherdens i Församlingen, där de sig upphålla, bewis öfwer wise mål, särdeles angående deras upförande och näringsfatt, och det wid pensionens förlust; men wid samma tillfällen, stadnade Kongl. Directionen i det oföränderliga beslut, åfwen som det samma blifwit fastställt d. 26 Febr. 1733. och således 3:ne sårskilte resor, at, ifrån den tiden och när de då lefwande afgått, skulle ingen mera tillåtas med underhåll wistas utom Huset. Kongl. Directionen har, af högsta billighet, til detta beslut warit sbrantåten. Utom det, at i alla Handlingar, ifrån denna Inrättnings första början, icke gifwes minsta anledning dertil, at deß medel skulle så utdelas til personer i Lands-orterne eller Huswud-staden utom Huset, hwarigenom sått Kunde hånda, at understödet tages ifrån den torftigare, synes det icke warit öfwerensstämmande hwarfen med den Höga Stiftarinnans affigt med Husets upbyggande, som i sådan händelse warit mindre nödigt, eller med Testatorum tanka, hwilka alle hafwa legerat NB. til dem, som wistas i Drottninghuset, men ej til personer utom Huset, eller i Lands-orterne. Härtil kommer åfwen detta, at man om deras dygd, som skulle med underhåll få wistas utom Huset, ej altid kan wara så försäkrad, utan lått skulle hånda, at Kronans och Testatorum anslagne medel kunde utdelas åt ganska oförtjente personer; men förnåmligast, at Drottninghuset altid måste med kånbar skada sakna deras qwarlåtenskap, som ej deruti afgå. Efterkommande låra förden skall icke underlåta, at hålla allwarsam hand deröfwer, at detta Kongl. Directionens högstbilliga Beslut, ehwad förewändning ock göras kan, må förblifwa i sin fulla kraft, hålft, i annor händelse, denna Inrättning önekeligen kommer at lida.

År 1758. d. 3. Febr. utfärdades et Reglemente om allas skyldigheter, som til detta wärk höra. Sådant finnes åfwen wara gjordt åren 1724. d. 26 Maji och 1742. d. 31 Julii.

År 1757. blefwo Casseurs- och Sysslomans Beställningarne förenade uti en person, dem Kammarfriskwaren uti Kongl. Maj:ts och K:ns Stats-Contoir *Pehr Bodin*, altsedan med Casseurs lön berömligen försått, och åger derwid, at hålla til salu spisning för dem, som på Drottninghuset wistas; men häruppå fölgde den förman, at Drottninghuset

Huset befont egen Medicus, hvilken Kongl. Maj:t i Bref til Kongl. Stats-Contoiret d. 19 Sept. 1760. tillade Systemans lönen 100 Daler S:mt; och har Kongl. Lif: Medicus Herr *Jonas Kernander*, denna sylla bestridt.

Antalet af dem, som af detta wärk nu för tiden njuta pension, är 100 personer af Adeligt och Ofwälfse-stånd o). Deras underhåll lämpas efter hwaras och ens stånd och behof. Kongl. Direktionen har warit af den tankan, at, så wida ej denna Inrättning understöddjes och förbättras, borde det i möjligaste mån minskas, på det de antagne måtte bättre kunna underhållas. Jag finner äfwen, at Högflofl. Hospitals- och Barnhus-Deputationen, wid 1760. års Riksdag, instämt i samma tanke, och föreslagit, at det borde indragas til 80, och jämwäl tilstyrkt Riksfens Högflofl. Ständer, at 9 à 10000 Daler S:mt til Husets reparation skulle anslås, ehuru Drottninghusets angelägenheter, wid samma Riksdag, ej hunno at afgöras.

Drottninghusets Behållning uti fruktbare Capitaler, war wid 1765. års slut,

3 Ropparmynt	120455: 18
3 Courant Silfwermynt	26783:

Som tilhopa gör i Ropparmynt ————— 147238: 18

När nu 12000. Daler R:mt, som af Kongl. Stats-Contoieret utbetalas, läggas til interesser af förenämde Capitaler, har Drottninghusets inkomster sednare åren stigit wid påß til 19000 Daler R:mt.

Sedan jag således sökt lämna all den uplysning om denna Inrättning, som möjlig warit, återstår, at de med tacksamhet böra nämnas, som dertill gjordt Testamenten eller andre Fördringar. Jag wil häruti följa tiderne, då de blifwit gjorde. Utom hwad Deras Kongl. Maj:stäter, förra och nu warande Höga Öfwerhet gifwit, som förut med underdånig tacksamhet är nämndt, finner jag den första hafwa warit Riks-Rådet och Sältmarckskalken, Friherre *Simon Grandel Helmsfeldt* och des Fru, Friherrinnan *Margareta von Pahr*, hvilka under d. 3 Nov. år 1683. Testamenterade 1000. Riksdaler Specie.

*) Bland alla dem, som här njutit hemwist och underhåll, wil jag allenast nämna en enda. Det är en Huska wid namn *Maria Lars-Dotter*, som tient i Drottning *CHRISTINAS* Hof, och år 1728. på sitt 111. ålders år afsidit, til alla sina ut- och inwärtas sinnen til det sista bewarad.

Magistraten i Stockholm, som år 1686. d. 1 *Julii*, tog detta *Capital* til låns emot $4\frac{1}{2}$ *proCents* ränta, och pantsättande af et des hus på *Norrmalm*, nekade at utbetala det samma til *Drottninghuset*, när den nya *Direktionen* år 1722. derom gjorde påminnelse; förmenande det borde tilhöra de fattige uti *Danwiken*, som förut underhölls i de gamla *Sattigstufworne* wid *St. Johannes*, hwilka woro lämningar af *S. Jörans Hospital*, då detta *Testamente* gjordes; men *Kongl. Maj:t* samt råttwist anbefalla *Magistraten*, uti *Bref* af d. 29 *Nov.* 1723, at straxt återställa det samma til *Drottninghuset*, och likaledes, uti *bref* af d. 3 *Febr.* 1725. uppå *Direktionens* ingifne besvär, at inlämna *special* räkning öfwer förvaltningen deraf, och utbetala det uplupne *interesse*, från oswannämde tid.

År 1704. d. 27 *Jan.* behagade *Hännes Maj:t Anke* *Drottningen HEDVIG ELEONORA* härtil anslå 500. tunnor *Spannemål*; hwilket af *R. CARL XII.* *confirmerades* d. 21 *Dec.* 1715. med befällning, at detta *Legatum* skulle utbetalas af *Drottningens Lifgedinge*. *Denna Spannemål* försåldes år 1716. å $5\frac{1}{2}$ *Daler S:mt* tunnann, då *summan*, som blef 2666: 21 $\frac{1}{2}$ *S:mt*, togs af *Rikens Ständers Contoir* d. 14 *Febr.* 1718. *Sälsten* deraf betaltes d. 30 *Dec.* 1720; men det öfriga med uplupen ränta, ej förr, än uppå *Kongl. Maj:ts* nådiga *Resolution* d. 10 *Nov.* 1756. med 2874: 30. *S:mt.*

År 1710. d. 24 *Martii* *Testamenterade Handelsmannen* i *Stockholm Jacob Stiegler* 18004. *Daler R:mt*, uti en *fordran* af *Kongl. Maj:t* och *Kronan*; och fördröte detta d. 20 *Nov.* 1713. med alla lösdren och *meliorationer* uppå *Gården Skällnora* i *Upland*, den han af *Kronan* hade i *förpantning*. *Efter* en *widlyftig rättegång*, som först år 1722. af *Kongl. Swea Hof*; *Rätt* afgjordes, kom *ändteligen Drottninghuset* til sin *tillståndiga rätt*.

År 1721. d. 21 *Nov.* *Kongl. Rådet* och *Såtemarskalken Gref Eric Renskölds Anke-Fru*, sedermera *Riks-Grefwinnan Kuffow*, *Fru Elisabeth Funk*, en *Malngård* på *Kongsholmen*, förnämligast til *Officerare-Anförs* underhåll. Til *fullgörande* häraf, har *Gref Kuffow* förbundit sig at, såsom et *surrogatum* för *Malngården*, som redan för *Grefwinnans död* skall blifwit försåld, et *Capital* af 3000 *Daler R:mt*, uti *ewärdeliga tider*, skulle hästa wid *Zuset Gribenoto* i *Pomern*, och *derutur* årligen betalas en *canon* eller ränta af 150 *Daler R:mt*; men

men sådant har Drottninghuset för bristande Documenter ej ännu njutit.

År 1722. d. 31 Martii. Kyrkoherden i Kongl. Riddarholms-Församlingen *Johan Ekendahl*, en obekant summa. Jag har, i brist af Handlingar, ej kunnat utröna hwarken storleken af detta *legat*, eller om det kommit Drottninghuset til godo.

År 1724. d. 24 Sept. Öfversten *Gabriel von Kaner* 120. Riksdlr. *Albertz*, genom en fordran af Kongl. Majst och Kronan. Detta blef först utbetalt med rånra d. 30 Okt. 1736.

År 1727. d. 31 Jan. Capir. Lieut. *Nils Wadman* 900. Daler R:mt.

År 1732. d. 22 Jan. Handelsmannen i Stockholm *Johan Zedritz* 6000. Daler R:mt.

År 1734. Hof-Fröken *Emerentia von Düben* följande fördringar 1. Altartästa, föreställande den H. Mattwardens instiktess, Altare, Handbok, 2:ne Altartäcken, det ena af Altare med breda Guldgaloner, 2:ne Altardukar med breda spetsar, en med sammet beklädd pall, et kostbart Kalk-kläde af Silfwerduk. Desutom följande Silfwer.

1. Prydelig Kalk à	s		26½ Löd.
1. Dito Fat	s	s	4½
1. Winstästa	s	s	49½
1. Oblat-ast	s	s	12½
1. Par Ljusstakar	s	s	65.

————— 157½ Löd.

År 1750. d. 18 Jan. General-Adjutanten *Baron Carl Gustav Falzberg* 12000. Daler R:mt. *Executores Testamenti* affände detta *Legat* til Öfver-Ståthållares Ambetet i Stockholm, hwarigenom hände, at det någon tid kom, at stadna wid Losl. Borgerkapets Änkhus här i Staden, af den grund, at i Testamentet nämnes Änkhus i Stockholm; men sedan Kyrkoherden i *St. Clara* församling, Herr *Doct. Just. Christoph. Hauswölff*, såsom fullmäktig, at bewaka samma Testators pia Legats til Tyfka Kyrkan, Barnhuset, Hospitales och Gymnasium i Görbeborg, wid uplåsandet så wäl af sjelfwa Testamentet, som *Executorum* gjorde remisser til Öfver-Ståthållares Ambetet härstädes, gaf anledning, at det i Testamentet nämde Änkhus, icke kunde anses wara Borgerkapets Änkhus, om hwilket framledne *Baron Falzberg* icke kunnat hafwa någon underrättelse, emedan det blifwit inrättat i sednare tider, så funno *Deputerade*, at denne Artikel wore förtydning underkastad, och borde närmare undersökas; hwarefter detta Capital blef af Kongl. Directionen, genom då warande *Justitia-Cancellaren*, nu mera Hans Excellence, Riks Rådets, Riddaren och *Commédeurens*, Högwälborne Herr *Baron Carl Lagerbergs* bemödande, medelst Kongl. Swea Hof-Rätts Dom d. 16 Dec. 1756, hwarå följde *R. M. Allernädigste Stadsfästelse*, med uplåpen rånra til Drottninghuset vindicerat.

År

År 1758. d. 9 Maji. Fröken *Johanna Lobe* 6000. Daler Kopparmynt.

År 1758. Et Bårklåde utur Kongl. Kåteburen.

År 1759. Herr *Adolph Lobe* 9000. Daler Kopp:mt. Wid desse Legarer af Resp. *Lobeska* Familjen, har då warande *Just. Cancelleren*, nu mera *Præsidenten* i Kongl. Swes Hof-Rätt, Högwälborne Herr *Baron Johan Gerdeschöld*, betyggat för Drottninghuset utmärkt ömhet.

År 1762. Bryggaren och Handelsmannen i Stockholm *Simon Wire*, en wacker Numer-tasla med förgyllning och Numrer.

Åren 1762. och 1766. Bildhuggaren i Stockholm *Carl Magnus Nersberg*, et Tinglas och åtskillige prydnader på Predikostolen.

År 1766. Revisoren uti Kongl. Maj:ts och Rikens Kammar-Revision, *Chris Magnus Furutråd*, en Altar-dyna och Håf, båda af swart Sammet med Guld-spetsar. Af *Episka Kyrkan* här i Staden, hafwa til år 1754. 26 Dal. R:mt blifwit betalte, förmodeligen af något *Legatum*, hwilket synes böra närmare efterfrågas.

Ifrån Kongl. Kåteburen har, efter den Höga Stiftariinnans förordnande, allt wid Kongl. Hofwet förbrukt linne skolat hitlämnas, hwilket dock de sednare åren upphört.

Utom allt thetta, har *Justitia-Cancelleren* och *Commendeuren*, Wälborne Herr *Eric von Stochensström*, ifrån *Sitt första* antråde til *Directionen*, behagat utmärka den ömaste omwårdnad om detta Hus, på sådant sätt, som jag här borde och wille upgifwa, om ej Dess egen befallning mig therifrån hindrade.

Hwad jag för öfrigt med fullkomlig wisshet kan försäkra det Allmänna, är, at i detta Hus hålles all Christelig ordning; de som deruti wistas, wårdas med all sorgsamlighet, och förvaltningen med inkomster och utgifter handhafwes med allmöjlig försigtighet. De försöringar, som antingen blifwit gjorde, eller hädanefter kunna göras, läggas således icke i öwårdiga händer. Men emedan tidernas swårhet gör underhållet för dem, som det njuta, nog knapt, och sielfwa Huset med hela dess Inrättning tarfwar en ausentlig Reparation och förbättring, hwartil de årlige inkomsterne ömsjeltigen förslå, så wore til önskan, at någon utwäg kunde finnas til deras förökande, och at en så gagnelig Inrättning, som detta är, måtte komma i närmare åtancka. Har en wälgörande Droctning i *Swes Rike*, på egen kostnad, anlagt et så högt gagneligt wärk, så tyckes dess wid magt hållande och förköpning förtjena tacksamma efterkommandes omsorg, och det så mycket mer, som det altid ägt höga Konaliga Personers nådiga omwårdnad. Wi hafwe med glädje sedt siike af Christelig kärlek inrättade wärk ausentligen undersöddas; i synnerhet hafwa *Academier* och *Kyrkor* med rika Testamenten blifwit påtänkte, som nu mera utom sådan hjelp synas kunna bestå; jag skulle dock tro det mera instämna med den Högfias wilska och en rätt mennisko-kärlek, at råcka hielpsam hand åt den som mera, än den som mindre trånger. Blifwer detta wärk ytterligare i så måtto undersöddt, så skulle det ausentligen kunna både förbättras och utwidgas; hwarigenom mången torftig Ambetsman blefwe lättad ifrån et tungt bekymmer, om de efterleswandes hus och bröd. Det är fördenstul at önska, det de, som äga förmodgenhet at göra Testamenten, wille ädelmodigt wända deras upmärksamhet på detta wärk, deras wälgörande synes ej bättre kunna användas, eller deras minne wärdigare bewaras; Ty, dem rikom tilhörer, efter Guds ord, at göra wäl och rike warda på goda gjerningar. 1. Tim. 6: 18.

Exemplaret kostar 3 Daler Kopparmynt.

